

بوسټ

علمي او څېړنيزه مجله

کال

۱۴۰۲

گڼه

لومړی

ټوک

دوهم

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بُست علمي او خپرنيزه مجله

بُست پوهنتون

دوهم ټوک - لومړی ګڼه

کال - ۱۴۰۲

بُست علمی او خپرنیزه مجله
بُست پوهنتون

د امتیاز خاوند: بُست پوهنتون

مسؤل مدیر: پوهنمل دوکتور ناصر ضیا ناصری

کتنپلاوی:

پوهندوی رضوان الله مملوال	←
پوهنمل عبدالعزیز صابر	←
پوهنمل عبدالولي هجران	←
پوهنمل حنیف الله باوري	←
پوهنیار عبدالولی همت	←
پوهنیار بشیر احمد بابا زوی	←
خان محمد وفا	←
ډاکټر ذبیح الله انوری	←
پوهندوی نیاز محمد زاهدي	←
پوهندوی دوکتور احمد جاوید پویش	←
پوهنوال دوکتور خال محمد احمدزی	←
پوهندوی دوکتور غلام رسول فضلي	←
پوهندوی دوکتور علی احمد	←
پوهنمل دوکتور عبدالوهاب حکمت	←
پوهنمل دوکتور ناصر ضیا ناصري	←

ډیزاین: د بُست پوهنتون دخپرنیزو او فرهنگي چارو مدیریت

د خپرولو کال: ۱۴۰۲

پته: بُست پوهنتون، لښکرگاه، هلمند، افغانستان

د بټ پوهنتون د رئيس پيغام

په نني ژوند کې د يوې علمي مؤسسې يو له مسؤليتونو څخه دا دی ، چې نه يواځې خپل محصلان د پوهې په گانه سمبال کړي ، بلکې د پوهنتون د لوړو زده کړو لرونکو پوهانو او استادانو د علمي زيرمتون څخه داسې څه وخت په وخت راوباسي ، چې د ټولني د ژوند د اړتياوو د پوره کولو لپاره او يا لږ تر لږه د ټولني د لوستي قشر د خبرولو او که وکولای شي له هغوی څخه د عمل په ډگر کې د گټې اخيستنې په موخه ، په کار واچول شي .

و دې موخې ته د رسيدلو لپاره پوهنتون بايد يو داسې علمي خپرندويه ارگان ولري ، چې په هغه کې د پوهنتون ټول با صلاحيته منسوبين که هغه استاد وي ، که کارکوونکی او که زده کړه يال ، خپلې علمي او څيړنيزي مقالې او ليکنې د کاغذ پر مخ باندې کښيښودلای شي .

زما په شخصي آند پدې مجله کې لکه له نوم څخه چې يې ښکاري ، بايد داسې مسائل را برسیره شي ، چې نه يواځې په پوهنتون پورې راگير پاتې شي ، بلکې په عام ډول سره د افغاني ټولني او په ځانگړي ډول سره د هلمند ولايت د اوسيدونکو و نني او سبا ژوند ته په کتلو سره ، برياليتوبونه ، ستونزي ، وړانديزونه او د حل لارې-چارې ، وړاندې کړل شي . هغه وخت به د بټ پوهنتون علمي مجله يواځې د بټ پوهنتون نه ، بلکې د ټول هلمند ولايت ، آن د سيمي او ټول افغانستان په کچه د پوهې او څيړنې په برخه کې د وخت د غوښتنو سره سم ، د پاملرنې وړ او و ځوان نسل ته د يوې سمې لارې د ښودلو په موخه ، يوه محبوه او پر زياتو خلکو باندې گرانه مجله وي او په ټول هيواد کې به خپل مينه وال ولري .

دا مجله به د بټ پوهنتون د مشرتابه ، استادانو ، محصلانو ، فارغانو او ټولو مينه د علمي او څيړنيزو مقالو د خپرولو لپاره که هغوی د پوهې په هر ډگر کې چې وي ، يو خپرنيز ارگان وي ، چې و خپریدلو ته به يې ټول مينه وال په تمه ناست وي . څومره به پرځای او ښه خبر وي ، چې د ټولني لوستی قشر په تيره بيا د بټ پوهنتون محترم استادان ، فارغ شوي او بر حاله محصلان د علمي او څيړنيزو مقالو و ليکلو ته و هڅول شي .

زه د بټ پوهنتون د ټولو منسوبينو په استازيتوب وياړ لرم ، چې د بټ پوهنتون د علمي مجلې د خپریدلو له امله د محترم مؤسس ، محترم علمي مرستيال او د څيړنې له محترم آمر او همدا رنگه د مجلې له ټولو کارکوونکو او پرسونل څخه د زيار او زحمت په گاللو سره چې مجله يې و خپریدلو ته چمتو کړې ده ، مننه او قدرداني وکړم ، ټولو ته د زړه له کومې مبارکي وایم او هيله لرم چې د بټ پوهنتون د علمي مجلې کارکوونکي به خپل رسالت د پوهنتون او ټول هلمندې ولس او په اخری تحليل کې د ټول افغان ملت پر وړاندې په پوره او ټينگ عزم سره سرته ورسوي .

په درنښت

ډيپلوم انجنير محمود سنگين

د بټ پوهنتون رئيس

سريزه

بُست پوهنتون وياړ لري چې د خپل علمي پرمختگ په لاره کې يې يو بل ډير مهم او اړين گام پورته کړ او هغه د بُست د علمي او څيړنيزي مجلې د دوهم ټوک، لومړۍ گڼه خپرېدل دي. تر هر څه دمخه د پوهنتون ټولو استادانو، محصلانو او د علم او پوهې د لوی کور مينه والو ته د بُست د علمي او څيړنيزي مجلې د خپرېدلو مبارکي وړاندې کوم او ددې سره جوخت د ټولو ملگرو څخه چې ددې مجلې د جواز په تر لاسه کولو، ترتيبولو او خپرولو کې يې نه ستړې کېدونکې ونډه اخيستې ده د زړه له کومې مننه کوم.

د علمي کور کهول او اړوند کسانو ته ښکاره ده او پوره باور لري چې د نننۍ نړۍ هر اړخيزه پرمختگ د پوهانو د علمي څيړنو د زيار له برکته ممکن سوی او د لوړو زده کړو مؤسسي، اکادميک انستيتوتونه او څيړنيز علمي مرکزونه پکښې مرکزي او پريکنده رول لوبولی دی.

همدې اصل او ارزښت ته په کتو سره بُست پوهنتون غواړي د پرمختللو اکاډميکو نورمونو په رعايت د تدريس، علميڅيړنو او نوښتونو له لارې مسلکي کادرونه وروزي او د معياري تحصيلي اسانتياوو او زمينو په برابرولو سره د ټولني ځوانانو ته معياري او د لوړ کیفیت لوړې زده کړې وړاندې او د علميڅيړنو پر بنسټ د کره پوهنيزو اثارو د توليد زمينه برابره کړي، ترڅو د لوړو زده کړو او مسلکي پوهې په ډگر کې د گټورو مهارتونو په تر لاسه کولو او د خپلو رښتينو اهدافو په لاسته راوړلو سره د ټولني او هيواد په پرمختگ او رغونه کې رغنده ونډه واخلي او د رښتيني خدمت جوگه شي.

ژمن يو چې د هلمند ولايت، گاونډيو ولايتونو او په ټول هيواد کې ځوان نسل ته د اسلامي، ملي او کلتوري ارزښتونو په رڼا کې معياري د علمي او مسلکي لوړو زده کړو او پراخو علمي څيړونو زمينه برابره او ټولني او هيواد ته ژمن او روزل سوي کادرونه وړاندې کړو.

د اوس لپاره د بُست علمي او څيړنيزه مجله يوازي د **سائنسي علومو** په برخه کې علمي او څيړنيزي مقالې او ليکنې د چاپ او نشر د تگلارې سره سم مني او خپروي او هيله مند يو چې په راتلونکې کې به نورې برخې هم ور زياتي کړل سي.

ډاډ لرم چې د بُست پوهنتون استادان، محصلان او علمي کارمندان به انشاءالله، نن، سبا او په راتلونکې کې د خپلي علمي څيړنيزي مجلې د خپرولو له لارې خپل دغه دروند خو وياړلی دين (پور) ادا کړي. همدا ډول ټولو د علم او پوهې څښتنانو او مينه والو ته په مينه سره بلنه ورکوو چې ددې علمي او څيړنيزي مجلې او د بُست پوهنتون د پرمختگ په لاره کې خپلي علمي او څيړنيزي ليکنې، آندونه، وړاندیزونه او رغنده نيوکي او مرستي د تل په شان راولوروی او د علم ددې ستر کور په ودانولو کې د خپلي ديني، او ملي برخې د اداينې وياړ راوبخښی.

موږ هوډ کړيدي او هيله مند يو چې انشاءالله د وخت په تيريدو سره به د خپل هيواد و بچيانو او ځوان نسل ته د تدريس، ښه روزني او څيړنيز هاند لپاره اړيني او د پام وړ اسانتياوي برابرې کړو تر څو په لومړي پړاو کې خپلو هلمندوالو بيا د سهيل لويديځي حوزې او په پای کې و ټولو هيوادوالو ته د يو داسې چوپړ مصدر وگرځي چې زموږ د ځوريدلي اولس او ويجاړشوي هيواد اقتصادي، فرهنگي، سياسي او ټولنيزي ستونزې حل او افغانستان د نړي د پرمختللو هيوادونو په ليکه کې ودريري.

لړلیک

د صفحې شمیره

د مقالې عنوان

۱	-----	د کندهار په میرویس حوزوي روغتون کې د Sub Mucosal Resection واقعاتو څېړنه ډاکټر زلمی عالمي، ډاکټر ذبیح الله انوري، ډاکټر سید بسم الله سجادي
۲	-----	د کندهار په میرویس حوزوي روغتون کې په معدوي زخمونو کې د هضمي جهاز د پورتنۍ برخې د وینه بهیدني واقعاتو مطالعه ډاکټر نصرالله نصرت، ډاکټر ذبیح الله انوري، ډاکټر سید بسم الله سجادي په نوزاد ولسوالۍ کې د انارو د تولید لگښت، ناخالصی گټې، خالصی گټې او مارکیټینګ چینلونو اقتصادي تحلیل پوهنیار زمریالی تنی، پوهندوی ډاکټر علي احمد، حمید الله هدایت
۳	-----	د جوارو پر حاصل او د حاصل پر مرستندویه برخو باندي د پوتاشیم اغیزي پوهنمل محمدیار ملکزی، پوهنیار زمریالی تنی
۴	-----	د ټولني په سوله او ثبات کې د کرنې رول پوهنمل محمد یار ملکزی، پوهنیار زمریالی تنی
۶	-----	RAINFALL-RUNOFF MODELING OF ARGHANDAB RIVER BASIN IN AFGHANISTAN ABDUL WALI HEJRAN AND ESMATULLAH SANGIN
۷	-----	د DYNAMIC ROUTING پروتوکول عملیاتو ته کتنه محمد ادريس وزیري، خان محمد وفا، جمالدين جمال
۸	-----	د IP ADDRESS په اساس د سیستم د څارني پلي کیدنه خان محمد وفا، جمالدين جمال، سيد محمد عادل
۹	-----	د INTERNET PROTOCOL ADDRESS پیژندنه او د هغه پلي کیدنه خان محمد وفا، جمالدين جمال، سيد محمد عادل
۱۰	-----	پر کارور بار باندي د معلوماتي ټیکنالوژی اغیزي ارسلان وطندار، پوهندوی دوکتور علی احمد، محیب الله امینی
۱۱	-----	

د کندهار په میرویس حوزوي روغتون کې د Sub Mucosal Resection واقعاتو څېړنه

ډاکټر زلمی عالمي^۱، ډاکټر ذبیح الله انوري^۲، ډاکټر سید بسم الله سجادي^۳

داخه څانگه، طب پوهنځی، بټ پوهنتون، هلمند

مسوئل ایمیل ادریس: zolmai.alimi22@gmail.com

لنډیز

دا څېړنه په میرویس حوزوي روغتون کې په تشریحي ډول او د case series په شکل د یوه کال په جریان کې ترسره سوې ده، چې پر ۷۰ میرضانو باندې چې د میرویس حوزوي روغتون د گوش وگلو وارد ته مراجعه کړې وه د 1400/1/15 څخه تر 1400 /12 /10 پورې چې دا میرضان د کلینیکي اعراضو او علایمولکه پزې بندش، نفس تنگی، snoring وو چې د لابراتواري معایناتو او د اکسري ورکولو څخه وروسته بستر سوي دي. د څېړني هدف د یو کال په جریان کې چې د sub mucosal resection ناروغيو پیښو فریکونسي او pattern لاسته راوړل نظر عمر، جنس، ناروغ سکونت، خطري فکتورونو، اختلاطاتو ته د ۷۰ تنه میرضانو څخه چې په دې څېړنه کې شامل وه ۳۸ تنه یې نارینه او ۳۲ تنه یې ښځینه دی، چې د دې جملې څخه یې (۵۴.۲۸٪) نارینه دي او (۴۵.۱۷٪) ښځینه دي. زما د دی څېړني په نتیجه کې لاسته راغله چې د نارینه جنسیت واقعات نظر ښځینه جنسیت ته زیات دي او علت یې د نارینه بهرته وتل دي او د پزې trauma خوړل دي. او همدارنگه زما په څېړنه کې د عمر له نظره هغه کسانو تعداد زیات دي چې عمر یې ۲۱-30 کلنی پوري وي. او همدارنگه په څېړنه کې دا معلومه سوه، چې د سر د درد یو سبب د پزې د حجاب کوروالی دی، نو هغه کسان چې DNS ولري د هغوی د سر د درد یو سبب کېدای سي او همدارنگه د ځینو میرضانو د پوزي د بندېدو او د سر د درد له امله یې روغتون ته مراجعه کړې وه. د (70) ناروغانو له جملې څخه (35) ناروغانو د سردرد له مخه تللی دی. (50%) سلنه جوړ وه چې وروسته له څېړني څخه معلومه سوه چې انحراف سبب د وحشي جدار په حساسو برخو باندې د برطرف کېدو په اثر له منځه ولاړو او یا هم انحراف سبب (Sinusitis) کېږي. چې په دې صورت کې نارمل فوهد (Sinus) بندېږي او درناژ خرابېږي چې سینوزیت په خپل وار سره سبب د سردردی کېږي او د انحراف په برطرف کېدو سره سینوزیت د منځه ځي اوسر دردي برطرفه کېږي. ولي ځیني ناروغان چې سر د دردی سبب یې مختلف نور فکتورونه وو هغوی وروسته د اپیني درملني چې د مربوطه څانگو له خوا ورته اجرا سو شفا یاب شول.

کلیدي کلمې - اختلاطات، کلینیکي لوحه، وقایه او تداوي.

دا څېړنه چې د کندهار د ميرويس حوزوي روغتون د داخله خانگي د 1400 کال په جريان کي د sub mucosal resection پر ناروغانو باندي تر سره سوې ده.

ب. د څېړني ډيزاين

دا څېړنه په کمي او کيفي ډول ترسره سوې ده. دا څېړنه پر 70 ناروغانو باندي چې د sub mucosal resection له کبله يې د هضمي سيستم پورتنۍ برخي وینه بهيدنه په لوحه د کندهار د ميرويس حوزوي روغتون د داخله خانگه کي د يوکال (1400) په جريان کي مراجعه کړي، ترسره سوې ده.

ج. مواد

په دې څېړنه کي د هغه سامان آلاتوڅخه استفاده سوې کوم، چې زموږ په هيواد کي ستنډرډ دي يعني دعامي روغتيا وزارت له تائيد څخه وروسته د استفادې وړگرځېدلي. لکه هغه اسناد چې د يوه ناروغ د تاريخچې د ليکلو لپاره په هر روغتون کي موجود دي. او هغه لابراتواري امکانات چې د عامي روغتيا وزارت لخوا و هر روغتون ته د استعمال او معايناتو د اجرا لپاره ورکړشوي او هم د انټرنېټ، کامپيوټر د اکسيل او ورد پروگرامونو او الکترونيکي کتابونو څخه هم گټه اخستل سوې ده.

د. احصائيو تحليل

راټول سوي ارقام د گرافونو او چارټونو په شکل باندي ارايه کيږي چې په ترتيب او تهيه کي يې د excel پروگرام څخه استفاده سوې ده. او پيښي نظر مختلفو خصوصياتو ته دسته بندي سوي او ارايه سوي دي.

نتيجه او مناقشه

دا څېړنه په 70 ناروغانو چې DNS يې درلودی ترسره سوې ده. په کال (1400) کي د ميرويس حوزوي روغتون د گوش وگلو وارد کي بستر سوي دي.

د جنس له نظره:

د SMR واقعات په نارينو کي %54.28 او ښځينه او کي %45.17 دي.

د سن له نظره:

د SMR واقعات هغه کسانو کي چې عمريې 20-18 کلنو پوري دي تعداد 12 کسان دي چې فيصدي يې %17.14 هغه کسان چې عمر يې 21-30 پوري دي تعداد 35 کسان دي چې فيصدي يې %50 ټا کل سوې ده. او هغه کسان چې عمريې 31-35 پوري دي تعداد 23 دي فيصدي يې %32.8 ده.

سريزه

د پوزي د حجاب يعني septum د عضروفي او هډوکني چوکاټ کوروالي د منځني خط څخه چې د پوزي اعراض او علايم ورسره يو ځای وي او يا نه وي. لاکن په ټولو حالاتو کي دومره سخت نوي چې د پوزي وظيفه مختل کړي، د دې ناروغۍ زياتره واقعات په جنوبي او شمالي قفقاز کي او هند او ځينو اروپايي هيوادونو کي زيات ليدل کيږي، د پوزي د منځني پردې کوروالي په لمړي ځل باندي په ۱۹۵۳ کال کي د Petermilling پواسطه تشخيص کړل سو. (۱)

صرف په هغه صورت کي چې شديد انحراف موجود وي او د پوزي د وظيفو د خرابيدو سبب سي نو بايد جراحي تداوي ورته اجرا کړای سي، او يا هم cosmetic اصلاحاتو د منځته راتلو په صورت کي هم جراحي پروسجر اجرا کيږي.

بندش د پوزي اکثره وخت په منحرفه طرف کي منځته راځي ولي کېدای سي چې په مقابل کي هم د قرين د هيبترروي په نتيجه کي چې زياتره په معاوضوي ډول منځته راځي، بندش رامنځته سي. د پوزي بندش کېدای سي چې د snoring سبب سي چې د DNS د منځه وړلو په نتيجه کي د جراحي عملې په واسطه snoring له منځه ځي. دغه د تازه مطالعاتو په واسطه چې په ۱۹۹۲ کال کي د Ellis etal پواسطه تر سره سوې تشييت کړای سوه، چې په يو گروپ ناروغانو کي چې snoring يې درلودلو په %۳۱ ناروغانو کي د جراحي پروسجر پواسطه د پوزي د بندش د منځه وړلو په نتيجه کي snoring بر طرف سوی وو. د دې څخه دا ثابته سوه چې د پوزي بندش يو عمده سبب د snoring په دې ناروغانو کي وو. (۲)

تنفس سوې هوا اکثره وخت او يا ځيني وخت په غير نورمال ډول باندي تغير موقعيت کوي. او د پوزي د مخاطي غشاء په يوه کوچني ساحه باندي تمرکز کوي، د زيات وچوالي د منځته راتلو سبب کيږي چې په مربوطه ساحې يعني د پوزي د تنگي برخي څخه تيريدل د crust د منځته راتلو سبب کيږي او د crust د جدا کېدو په نتيجه کي وینه هم ورکوي چې بلا اخره د مربوطه ناحيې د متن کيدو سبب کيږي او په نتيجه کي هغه مخاطي غشاء د پوزي چې DNS په ناحيه کي موجوده وي پرسوب پيدا کوی او په نتيجه کي د Bernoli قانون په واسطه د منفي فشار د منځته راتلو سبب کيږي، چې بيا دغه منفي فشار په تخریب سوی ساحه کي د پوزي د مخاطي غشاء د ازيما د زياتېدو سبب کيږي، چې بلا اخره د پوزي د بندش د منځته راتلو سبب کيږي. (۳)

مواد او کړنلاره

الف. د څېړني ځای او وخت

د اختلاطاتو له نظره :

۱ جدول: د ناروغانو فیصدي د سن له نظره:

سن	20-18	21-30	35-31	مجموعه
د واقعاتو تعداد	12	35	23	70
فیصدي	17.14%	50%	32.8%	100%

منبع: د شفاخانې د احصایوي ادارې (۱۴۰۰) کال راپور

په دې څېړنه کې شامل ناروغان د مختلف عمر لرونکي وو، چې د سن له نظره د SMR د وقوعاتو د معلومولو لپاره ناروغان په مختلفو سني گروپونو چې د 18 کلنۍ څخه شروع تر 35 کلني پوري د ارقامو د تحلیل او تجزیه سوې ده، کوم چې په لاندې جدول کې ښودل سوي دي، تر ټولو ډیر واقعات یې د 21 کلنۍ څخه بیا تر 30 کلنۍ پوري واقع سوې ده.

۲ جدول: د ناروغانو فیصدي د جنس له نظره

جنس	تعداد مریض	فیصدي
نارینه	38	54.28%
ښځینه	32	45.17%
مجموعه	70	100%

منبع: د شفاخانې د احصایوي ادارې (۱۴۰۰) کال راپور

د دې څېړني څخه لاس ته راغلو نتایجو په اساس د جمله 70 مریضانو څخه چې د SMR ورته سوي دي 38 تنه (54.28%) نارینه او 32 تنه یې ښځینه (45.17%) دي.

۳ جدول: د SMR د عملیاتو شمیر نظر کلینیکي اعراضو او علایمو ته

اعراض او علایم	تعداد مریض	فیصدي
Headache	35	50%
Snoring	10	14.28%
Nasal obstruction	25	35.71%

منبع: د شفاخانې د احصایوي ادارې (۱۴۰۰) کال راپور

په مجموع کې هغه ناروغان د SMR چې د تداوي لاندې قرار نیولی و 70 ناروغان و چې د دې ناروغانو له جملې 35 تنو یې سردرد درلودی چې فیصدي یې 50% کیږي او 10 تنه یې خړه هاري څخه شاکي وه چې فیصدي یې 14.28% کیږي او همدارنگه 25 مریضانو یې د پزي بندش درلودی چې فیصدي یې 35.71% کیږي. نو زموږ په څېړنه کې معلومه سوه چې سردرد یې تر

په دې څېړنه کې هغه ناروغان چې د حجاب هیماټوم یې ورکړی دی 2 مریضان دي چې د دې تحقیق 2.85% جوړوي په دې څېړنه کې هغه ناروغان چې د عملیات په وخت کې د حجاب په perforation باندې گرفتاروو ترڅېړني لاندې نیول سوي دي په ټولو 70 ناروغانو کې 7 نفره د حجاب په سوري مبتلا وو چې د دې ناروغانو له جملې څخه 3 نفر یې په مقدم ډول باندې په perforation اخته سوي دي، چې دا د دغه تحقیق 4.28% فیصده جوړوي.

او څلورنفره یې په مواخر ډول سره په perforation باندې مبتلا سوي دي ، چې دا د دغه تحقیق 5.71% فیصده جوړوي چې اصلي سبب یې داوو چې یاد عملیات په وخت کې کم حوصله گي د جراح او یا وچوالي د مخاطي غشا سبب د laceration کیږي. چې بلا اخره ناروغ د نامنظم مراقبت له امله نه د حجاب په perforation باندې اخته سوی وو. او همدا قسم د ناروغ د بې پروایي له امله چې په خپل وخت باندې یې مربوطه ډاکټر ته یې د بیا لیدني او مراقبت لپاره مراجعه نه ده کړې او همدا قسم پاته هغه 4 ناروغان چې وروسته د عملیات څخه یې په مواخر ډول باندې په perforation باندې اخته سوي وه. وروسته د څېړني چې په ټول د یو کال کې پرې کارشوی وو داسې معلومه سوه چې دغه ناروغان یا په مزمنو rhinitis باندې اخته سوي وو چې دا بیا په خپل وار سره د حجاب د سوري کېدو سبب کیږي او همدا قسم ضربات چې په پوزه باندې واریږي او سبب د تخریب د حجاب کیږي او هم دا ډول ځیني عادتونه لکه د پوزي نصور استعمالول او هم دا ډول ځیني مزمن امراض لکه سیفلیس، توبرکلوز او لپروسي د پوزي د حجاب د سوري کېدو سبب کیږي او د هیماټوم مریضانو تعداد 2 دی چې فیصدي یې 2.85% کیږي .

د اعراضو او علایمو له نظره:

همدارنگه د ځینو مریضانو د پوزي د بندېدو او د سر درد او خړهاري له امله یې روغتون ته مراجعه کړې ده د (70) ناروغانو له جملې څخه (35) ناروغانو د سردرد درلودی چې (50%) فیصده جوړه وي او د snoring مریضانو تعداد 10 تنه او 14.28% فیصده جوړه وي او د پزي د بندش مریضان چې تعداد یې 25 تنه او چې 35.71% جوړوي.

Sinustitis رفع کېدو ته:

زموږ واقعات نظر ساینوزیت رفعه پیدو ته چې 48 مریضانو ساینوزیت رفعه سوی چې فیصدي یې 68.57% کیږي او 32 تنه ناروغان چې فیصدي 31.42% کیږي ساینوزیت یې پر خپل حال پاته دی چې سبب یې multiple causes دی. لکه rhinogenic , dental , traumatic او داسې نور زیات سبب یې دی sinusitis کېدای سي .

هغه ناروغان چې د سيزويت سبب يې انحراف دی، د دې تحقيق په نتيجه کې 48 تنه (68.57%) تشکيلوي په مکمل ډول سره ساينوزيت رفع سوی دی. ځکه چې د انحراف پواسطه د سينوسونو نارمل فوډه بنديري او د ريناژد سينوسونو خرابيري. نوکله چې انحراف د منځه ولاړ سي نو د سينوسونو د ريناژد دوباره تامين کيري اوسينوزيت د منځه ځي. هغه ناروغان چې د سينو زيت د منځه نه دی تلی 22 تنه (31.42%) تشکيلوي چې سبب يې multiple causesه وي Rhinogenic او Dental.Traumatic. چې د لازمي درملني پواسطه سينوزيت يې له منځه ولاړه.

پايله

د دې حقيقت په نتيجه کې دا معلومه سوه چې د نارينه جنس واقعات نظر بنځينه جنس ته زيات دی. او علت يې د نارينه بهرته وتل دي او د پزي trauma دي او همدارنگه زما په تحقيق کې د عمر له نظره هغه کسانو تعداد زيات دی چې عمرونه يې 21-30 کلنۍ پوري وي او همدارنگه په څېړنه کې دا معلومه سوه چې سردرد يوسبب د پزي د حجاب کوروالي دی، نو هغه کسان چې DNS ولري هغوی د سردرد يو سبب کېدای سي او همدارنگه د ځينو مريضانو د پوزي د بنديدو او د سردرد له امله روغتون ته مراجعه کړې ده. د (70) ناروغانو له جملې څخه (35) ناروغانو د سردرد له منځه تللی دی (50%) فيصده جوړ وي، چې وروسته له څېړني څخه معلومه سوه چې انحراف چې سبب د تماس کېدو د وحشی جدار په حساسو برخو باندې د برطرفه کېدو په اثر له منځه ولاړو او يا هم انحراف سبب (Sinusitis) کيري. چې په دې صورت کې نارمل فوډه د (Sinus) بنديري او د ريناژد خرابيري چې سينوزيت په خپل وار سره سبب د سردردی کيري اود انحراف په برطرفه کېدو سره سينوزيت د منځه ځي او سردردی برطرفه کيري. ولي ځيني ناروغان چې سردردی سبب يې مختلف نور فکتورونه وو هغوی وروسته د اړيني درملني چې د مربوطه څانگو له خوا ورته اجرا سو شفایاب سول. هغه ناروغان چې د عمليات په وخت کې حجاب په perforation باندې گرفتاروو ترڅېړني لاندې نيول سوي دي په ټولو 70 ناروغانو کې 7 نفر د حجاب په سوري مبتلا وو چې د دې ناروغانو د جملې څخه 3 نفره په مقدم ډول باندې په perforation باندې اخته سوي دي چې اصلي سبب يې دا وو چې ياد عمليات په وخت کې کم حوصله گي د جراح او يا وچوالی د مخاطي غشا سبب د laceration کيري چې بلا اخره ناروغ د نامنظم مراقبت له امله نه د حجاب په perforation باندې اخته سوی وو. او همدا قسم د ناروغ د بې پروايي له امله چې په خپل وخت باندې يې مربوطه ډاکټرته يې د بيا ليدني او مراقبت لپاره مراجعه نه ده کړې او همدا قسم د splint نه استعمال په صورت کې ځيگ اوخشن packing له امله د مخاطي غشا د څيري کېدو سبب کيري او همدا قسم هغه ناروغان چې وروسته د عمليات څخه يې په مو اخر ډول

نوروکليکي اعراضو او علايمو فيصدي زياته او همدارنگه زموږ په څېړنه کې معلومه سوه چې د پزي د حجاب کوروالي د سردرد، د پزي د بندش او همدارنگه خړه هاري سبب کېدای سي.

۴ جدول: د SMR وقوعات نظر په اختلاطو (hematoma and perforation)

اختلاط	تعداد	فيصدي
بيدون له اختلاطه	61	87.14%
مقدم تثقب	3	4.28%
موخرتثقب	4	5.71%
هيماتوم	2	2.85%
مجموعه	70	100%

منبع: د شفاخانې د احصايوي ادارې د (۱۴۰۰) کال راپور

ټول هغه ناروغان چې د ميرويس حوزوي روغتون دغور، پوزي اوستوني په څانگه کې عمليات سوي دي شمير يې 70 تنو ته رسيري چې د هغې جملې څخه په مجموعي ډول باندې 7 ناروغان د حجاب په سوري باندې معروض وو. چې 10% تشکيل کوي چې د دی جملې څخه 3 ناروغان په مقدم ډول باندې حجاب په سوري perforation باندې معروض وو. چې سبب يې داوو چې د عمليات په وخت کې يا مخاطي غشا د زيات وچوالی له امله په laceration باندې معروض سوي وه. او يا هم ناروغان د عمليات څخه وروسته د مراقبت په هکله بې پروايي کړې وه او په خپل وخت باندې يې ډاکټر ته مراجعه نوه کړې او يا هم د packing په وخت کې بې احتياطي چې سبب د څيري کېدو د مخاطي غشاوي خصوصاً هغه وخت چې splint نه سي تطبيق چې بيا سبب د perforation سو. او 4 ناروغان په موخر ډول په perforation باندې معروض سوي وو چې عمده سبب يې د رينت سیکا Rhinitis cika شکل اوهم دا قسم ځيني نور مزمن رينتونه منځته راتلل او يا هم sebta abcesce او يا هم hematoma تشکيل او يا هم د نوي Trauma واري ديدل په پوزه باندې سبب د موخر perforation سوی وو.

۵ جدول: د SMR وقوعات نظر ساينوسيت رفع کېدو ته

څېړنيزي	تاريخ رفع سوی وو	چې سينوزيت	هغه ناروغان	هم سينوزيت	چې وروسته يې	هغه ناروغان	مجموعه
شمېر	48	22	70				
فيصدي	68.57%	31.42%	100				

منبع: د شفاخانې د احصايوي ادارې د (۱۴۰۰) کال راپور

کې د گاونډي هیوادونو سره سیال، برابر او د هیواد په داخل کې د ټولو هیوادوالو صحي مشکلات حل تر څو بل هیواد ته محتاج نه سو.

3. د تحقیق لپاره د database یو سیستم ایجاد کړو.

اخځلیکونه

Bailey, B. J., Calhoun, K. H., Derkay, C. S., Friedman, N., Gluckman, J., Healy, G. B., Jackler, R. K., Johnson, J. T., Lambert, P. R., Newlands, S., Pillsbury, H. C., Pou, A. M., Tardy, M. E., Toriumi, D. M., & Vrabec, J. T. (2001). Head and Neck Surgery - Otolaryngology. In *Amazon* (3Rev Ed edition). Lippincott Williams & Wilkins. <https://www.amazon.com/Head-Neck-Surgery-Otolaryngology-2/dp/0781729084>

Dhingra, P. L. (2010). Diseases Of Ear, Nose & Throat 5Ed. In *Amazon* (5/E edition). Elsevier India Pvt. Ltd. <https://www.amazon.com/Diseases-EAR-NOSE-THROAT-Dhingra/dp/8131223647>

Faris, C. (2015). Scott-Brown's Otorhinolaryngology, Head and Neck Surgery, 7th edn. *Annals of the Royal College of Surgeons of England*, 93(7), 559-559. <https://doi.org/10.1308/147870811x598605b>

Gates, G. A. (2000). Head and Neck Surgery-Otolaryngology, 2nd edition. *Otolaryngology-Head and Neck Surgery*, 122(4), 622-622. [https://doi.org/10.1016/s0194-5998\(00\)70130-6](https://doi.org/10.1016/s0194-5998(00)70130-6)

Khan, H. U., Chaudhry, S., Arif, N., Khaliq, M. A., Aslam, M., & Rehman, K. U. (2020). Complications of Submucous Resection versus Septoplasty in Deviated Nasal Septum. *Journal of Rawalpindi Medical College*, 24(1), 68-73. <https://doi.org/10.37939/jrmc/vol24.iss1.14>

Michael, J. G. (2008). Scott-Brown's Otorhinolaryngology: Head and Neck Surgery. In M. J. Gleeson & R. C. Clarke (Eds.), *Amazon* (7th edition). CRC Press. <https://www.amazon.com/Scott-Browns-Otorhinolaryngology-Head-Neck-Surgery/dp/0340808934>

Pasha, R. (2005). Otolaryngology: Head and Neck Surgery--A Clinical &

Reference Guide, Second Edition. In *Amazon* (2nd edition). Plural Publishing.

باندې په perforation باندې اخته سوي وو. وروسته د څېړني چې په ټول د يوکال کې پرې کارشوی وو داسې معلومه سوه چې دغه ناروغان يا په مزنو ریتونو باندې اخته سوي وو لکه رینت سیکا او اتروفیک رینت او داسې نور چې دا بیا په خپل وارسره د سوري کېدو د حجاب کېږي او همدا قسم ترضیضات چې په پوزه باندې واریډیږي او سبب د تخریب د حجاب کېږي او هم دا ډول ځینې عادتونه لکه د پوزي نصور استعمال کول او هم دا ډول ځینې مزمن امراض لکه سیفلیس، توبرکلوز او لپروسي د پوزي د حجاب د سوري کېدو سبب کېږي. او دا ډول په دې څېړنه کې دا معلومه سوه چې په 70 ناروغانو کې چې سینوزیت یې درلودلو 48 ناروغان کې د منځه ولاړلو چې وروسته د څېړني دا معلومه سوه چې سینوزیت سبب یې انحراف جوړه وو د انحراف پواسطه نارمل فوکه د سینوسونو بندنه سوې وه هغه بیرته خلاصه سوه او د ریناژتامین سو او سینوزیت برطرف سو. ولې هغه ناروغان چې د سینوزیت سبب یې مختلف فکتورونه (Multiple causise) و لکه Dental.Traumatic.Rhinogenic او دا ډول په چټلواو بوکي لوبې کول اولمبل او هم دا ډول تکراري ریتونه چې د سینوزیت سبب سوي وو باقي پاتې وو چې وروسته د اړینې درملني روغ رمت سول.

محدودیتونه:

- د دې تحقیق محدودیتونه په لاندې ټکو کې واضح سوي دي.
1. په داخل د روغتون کې د پرمختللي معایناتو نه شتون چې د مریضانو په تشخیص کې مرسته وکړي.
  2. د روغتونو په سطحه د څېړني او میتودولوژي د زده کړې په باره کې د ورکشاپونو نه موجودیت.
  3. د تاریخچې په ورکړه کې د ناروغانو نه همکاري.
  4. د follow up لپاره د مریضانو مراجعه نه کول.

وړاندیزونه:

- وړاندیز کېږي چې د دقیق تشخیص او د مرض د اختلاطاتو د کنترول لپاره باید د روغتونو په سطحه مجهز تشخیصه رادیولوژیک مرکزونه رامنځ ته سي.
1. د ځینو وژونکو ناروغیو لکه هیپاتیتیس بی، سي او ایډز ناروغانو تداوي او عملیات لپاره د یو مجهز او جدا گانه مرکز وړاندیز کېږي تر څو د دې ناروغی انتقال نورو ناروغانو او صحي پرسونل ته مخنیوی و سي.
  2. لکه څنگه چې هیڅ یو کار هم ناشونی نه دی نو د عامې روغتیا وزارت ټولو چارواکو څخه مي هیله داده چې په افغانستان کې دي د زونونو په کچه د Subspecialty پروگرامونه پیل کړي تر څو د طبابت په ډگر

Rubasinghe, M. S., Silva, W. M. S. C. L. Wanasinghe, De, K., & T. P. S. K. Wimalaratna. (2017). Patient profile, indications, complications and evaluation of septoplasty outcome in a base hospital in Sri Lanka. *Ceylon Journal of Otolaryngology*, 5(1), 14–18.
<https://doi.org/10.4038/cjo.v5i1.5236>

<https://www.amazon.com/Otolaryngology-Surgery-Clinical-Reference-Second/dp/1597560235>

Patel, T., & Tamrakar, P. (2014). Comparative Study between Submucous Resection and Septoplasty to Manage Deviated Nasal Septum. *International Journal of Recent Trends in Science and Technology*, 9(3), 318–320.
https://statperson.com/Journal/ScienceAndTechnology/Article/Volume9Issue3/9_3_3.pdf

Case Study of Sub Mucosal Resection in Mirwais Regional Hospital, Kandahar Province

Dr. Zolmai Alimi^{1*}, Dr. Zabihullah Anwary² and Sayed Bismillah Sajadi³

^{1,2,3}Surgical Department, Faculty of Medical, Bost University

Email: zolmai.alimi22@gmail.com

Abstract

This study was conducted in Merwais Regional Hospital of Kandahar province, in a descriptive and case series format. This study was conducted on 70 patients who were come to Merwais Regional Hospital Complaining from nasal Congestion, Dyspnea, snoring and sinusitis during 12 months (1400). The goal of study was during 12 months, the frequency and pattern of sub mucosal resection in which age, gender, patient residence, risk factors, complications and co-morbidities were obtained. All patients Complaining from nasal Congestion, Dyspnea, snoring and sinusitis referred to Merwais Regional Hospital were hospitalized in ENT ward during these 12 months that were 70 patients that 38 (54,28%) patients were male and 32(45,17%) patients were female. According to the age the patients between 21-30 years old were more that make (50%) and 31-35 years old (32,8%) and 18-20 years old patients (17,2%) cases of patients. According to the sex the male patients were more than female because male focused more with trauma according to my research those who have DNS they had chronic headache and from 70 patients 35 (50%) patients had headache and this DNS causes sinusitis which is leading to obstruction of and drainage of the sinus because sinusitis is also one of the causes of the headache but some patient's headache causes more other factors which can be treated when the cause is treated.

Keywords: Complications, clinical manifestation, prevention and treatment

BOST

Academic & Research National Journal

Volume

2

Issue

1

Year

2023